

Περί προσφύγων, ακτημόνων, εκκλησιαστικής περιουσίας και απαλλοτριώσεων

Σε προηγούμενο άρθρο, είχε αναλυθεί ένα κείμενο-απάτη (ή μάλλον ένα απόσπασμά του) που έχει ως πηγή την ΟΟΔΕ (αρχική πηγή το Αντίβαρο, με παραπομπές στην «Εστία» και την «Ελεύθερη Ώρα»), που αφορά την μισθοδοσία των ιερέων από το κράτος.

Σ' αυτό εδώ το άρθρο, θα αναλύσουμε γενικότερα ένα μεγαλύτερο μέρος του άρθρου αυτού, που φέρει το όνομα «Η Εκκλησιαστική περιουσία και οι υποχρεώσεις του κράτους» και αναφέρεται στην «αρπαγή» της εκκλησιαστικής περιουσίας από το κράτος με σκοπό την διανομή σε πρόσφυγες και ακτήμονες.

Για να είμαι ειλικρινής, νιώθω την ανάγκη ν' απολογηθώ, επειδή με αυτό το κείμενο που έχει αναπαραχθεί από πλήθος ιστοσελίδων, την είχα πατήσει κι εγώ, καθώς αφ' ενός όταν είχα ασχοληθεί μ' αυτό πριν μερικά χρόνια ήμουν σχετικά «απονήρευτος» (γι' αυτό δείξτε μια κατανόηση, αν εντοπίσετε στα παλιότερα κείμενα τέτοια ατοπήματα) κι αφ' ετέρου φαίνεται πειστικό, καθώς δίνει παραπομπές σε νόμους.

Αυτό όμως είναι το μεγάλο μας πρόβλημα... Επαναπαυόμαστε στα γραφόμενά τους και στην κρίση τους, χωρίς να μπαίνουμε στην διαδικασία να κάνουμε επαλήθευση. Επειδή λοιπόν, η ιστορία με την μισθοδοσία των παπάδων μού έβαλε ψύλλους στ' αφτιά, είπα να το ψάξω κι αυτό λίγο παραπάνω, πηγαίνοντας στις παραπομπές που παραθέτουν.

Κατ' αρχάς, θα πρέπει να επισημάνουμε μια αντίφαση στα λεγόμενα της Εκκλησίας: Από τι μία επαίρεται πως χάρις στην εκκλησιαστική περιουσία και τις «δωρεές» της επιτέλεσε κοινωνικό και φιλανθρωπικό και εθνικό έργο κι απ' την άλλη κλαίγεται πως το κράτος την έχει αφαιμάξει για τον ίδιο ακριβώς σκοπό.

Εξετάζοντας το κείμενο, θα διαπιστώσουμε ότι τίποτα απ' τα δύο δεν ισχύει. Η Εκκλησία, ουδέποτε διέθεσε οικειοθελώς την περιουσία της στην υπηρεσία του κοινωνικού συνόλου και στα πλαίσια του φιλανθρωπικού χαρακτήρα της που

ευαγγελίζεται. Όποτε το έκανε, το έκανε επειδή υποχρεώθηκε από το κράτος και τις επιτακτικές ανάγκες των καιρών και όπως θα δούμε παρακάτω, πάντα αντί αποζημιώσεως. Έγινε απαλλοτρίωση και όχι δήμευση (όπως ίσως θα έπρεπε να έχει γίνει προ πολλού) κι αυτό έχει μεγάλη διαφορά. Και για να μην δημιουργούνται παρανοήσεις, παρατίθεται η νομική έννοια της απαλλοτρίωσης, έτσι όπως ορίζεται από το Σύνταγμα (Άρθρο 17: Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση):

Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσηκόντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης... Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ιδίως με τη μορφή της παραχώρησης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου... Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια...

Ας δούμε όμως τι γράφει το επίμαχο κείμενο της ΟΟΔΕ (τα έγχρωμα και έντονα γράμματα, καθώς και τα ορθογραφικά λάθη, δικά της):

*Στη διάρκεια της δεύτερης και τρίτης δεκαετίας του 20ου αιώνα, μετά τους Βαλκανικούς και τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο κυρίως δε έπειτα από τη Μικρασιατική Καταστροφή (1922), το ελληνικό κράτος επέτεινε την απαλλοτριωτική του επιβολή σε βάρος της εκκλησιαστικής περιουσίας. **Με τους νόμους 1072/1917 και 2050/1920 ("αγροτικός νόμος") και άλλους μεταγενέστερους απαλλοτριώθηκαν αναγκαστικά πολλές μοναστηριακές εκτάσεις** για την αποκατάσταση προσφύγων και ακτημόνων και για λόγους "προφανούς ανάγκης και δημόσιας ασφαλείας". Είναι χαρακτηριστικό ότι **στην περίοδο 1917 μέχρι 1930 απαλλοτριώθηκαν εκκλησιαστικές εκτάσεις αξίας άνω του ενός δισεκατομμυρίου προπολεμικών δραχμών και το Κράτος κατέβαλε στο Γενικό Εκκλησιαστικό Ταμείο μόνο το 4% (40 εκατομύρια δραχμές)**. Τα υπόλοιπα 960 εκατομύρια οφείλονται ακόμα! Τα περισσότερα μοναστήρια καταδικάστηκαν με τον τρόπο αυτό σε μαρασμό και λειψανδρία! Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με υπολογισμούς κατά την πρώτη φάση μόνο, το 50% της γεωργική γης της εκκλησίας δόθηκε σε ακτήμονες, ενώ και η δεύτερη φάση που ολοκληρώθηκε γύρω στο 1930 ήταν εξίσου μεγάλο το κομμάτι γης της*

εκκλησίας που απαλλοτριώθηκε.

Με τον κωδ. νόμο 4684/1931 περί “Οργανισμοί Διοικήσεως Εκκλησιαστικής και Μοναστηριακής Περιουσίας” αποφασίσθηκε από την Πολιτεία η ρευστοποίηση της ακίνητης περιουσίας των Μονών παρά τις επιφυλάξεις της Εκκλησίας. Ό,τι εισπράχθηκε από τη ρευστοποίηση σχεδόν στο σύνολό του εξανεμίστηκε εξαιτίας του Β Παγκοσμίου Πολέμου και της ξενικής κατοχής (1940-44).

Με την από 18/9/1952 “Σύμβαση περί εξαγοράς υπό του Δημοσίου κτημάτων της Εκκλησίας προς αποκατάστασιν ακτημόνων γεωργικών κτηνοτρόφων”, η Εκκλησία της Ελλάδος υποχρεώθηκε να παραχωρήσει στο Κράτος το 80% της καλλιεργούμενης ή καλλιεργίσιμης αγροτικής περιουσίας της με αντάλλαγμα να λάβει κάποια αστικά ακίνητα και 45.000.000 δραχμές νέας (τότε) εκδόσεως. **Στη σύμβαση του 1952 περιέχεται η διακήρυξη του κράτους ότι η απαλλοτρίωση αυτή είναι η τελευταία και δεν πρόκειται να υπάρξει νεότερη στο μέλλον**, ενώ υπάρχει και η δέσμευση ότι η Πολιτεία θα παρέχει κάθε αναγκαία υποστήριξη (υλική και τεχνική), ώστε η Εκκλησία να μπορέσει να αξιοποιήσει την εναπομείνουσα περιουσία της. **Στην ίδια σύμβαση καθιερώθηκε και η “μισθοδοσία” των κληρικών από τον Κρατικό Προϋπολογισμό - του δε Αρχιεπισκόπου και των Μητροπολιτών από το έτος 1980 - ως υποχρέωσις του Κράτους έναντι των μεγάλων παραχωρήσεων γης στις οποίες είχε προβεί η Εκκλησία της Ελλάδος κατά την δεκαετία 1922-32.** Δηλαδή, επειδή το Κράτος αδυνατούσε να καταβάλει οποιοδήποτε αντίτιμο - όπως προέβλεπε ο νόμος του 1932 - **συνεφωνήθη να μισθοδοτούνται επ’ άπειρον οι κληρικοί και το Κράτος δεσμεύθηκε επ’ αυτού.** Καταρρίπτεται έτσι ο μύθος που προσπαθεί μάταια να διαιωνίσει ο κ. Πάγκαλος με τις αναφορές του σε “δημόσιους υπαλλήλους”. **Όταν η άγνοια συναντά τη θρασύτητα, το αποτέλεσμα είναι επικίνδυνο για τους θεσμούς και τη δημοκρατία.**

Ας ξεκινήσουμε από το τελευταίο: **«Όταν η άγνοια συναντά τη θρασύτητα, το αποτέλεσμα είναι επικίνδυνο για τους θεσμούς και τη δημοκρατία».**

Ας συμφωνήσουμε λοιπόν κι ας ξεκινήσουμε από την αρχή...

Παίρνουμε τον πρώτο νόμο, τον 1072/1917. Τί λέει αυτός ο νόμος; Αναφέρεται στην εκχώρηση κρατικών εκτάσεων σε ακτήμονες και μικροκαλλιεργητές, καθώς και εκτάσεων που περιήλθαν στο κράτος μέσω απαλλοτρίωσης. Μόνο που δεν έχει σχέση με την Εκκλησία. Πιθανότατα, τα «λαγωνικά» να μπερδεύτηκαν με την πρώτη παράγραφο του κεφαλαίου Δ', άρθρο 1, όπου γίνεται λόγος για εξαίρεση από την απαλλοτρίωση, εκτάσεων μικρότερων των χιλίων στρεμμάτων. Μα ποιοί άλλοι θα μπορούσαν να κατέχουν τέτοιες εκτάσεις, πλην των μοναστηριών; Μα φυσικά οι...τσιφλικάδες. Μάλλον αυτό θα πρέπει να διέφυγε από κάποιους και τους προκάλεσε σύγχυση. Δυστυχώς, εκείνη την εποχή, τα μοναστήρια δεν ήταν οι μόνοι τσιφλικάδες. Εν πάση περιπτώσει όμως, οι φράσεις «εκκλησιαστική περιουσία» ή «μοναστηριακή περιουσία», δεν αναφέρονται ούτε μια φορά μέσα στο κείμενο.

Δεν το πιστεύετε; Διαβάστε το...

Νόμος 1072/1917 - ΦΕΚ 305 - «Περί επεκτάσεως καθ' άπαν το Κράτος των υπ' αριθμών 2466, 2467, 2468, 2469 και 2470 διαταγμάτων της Προσωρινής Κυβερνήσεως περί του αγροτικού ζητήματος»

Επόμενος νόμος: 2050/1920 («Αγροτικός Νόμος»). Τί λέει αυτός ο νόμος; Πολλά και διάφορα. Αναφέρεται όμως κυρίως στην αποκατάσταση των προσφύγων. Δεν γίνεται λόγος για απαλλοτριώσεις και πολύ περισσότερο δεν γίνεται καμμία αναφορά σε απαλλοτρίωση εκκλησιαστικής περιουσίας. Επιπλέον, δεν είναι αυτός ο «Αγροτικός Νόμος». Μάλλον θα έγινε «τυπογραφικό» λάθος.

Δεν το πιστεύετε; Διαβάστε τον...

Νόμος 2050/1920 - ΦΕΚ 52 - «Περί κυρώσεως του από 12 Ιανουαρίου 1919 Νομοθετικού Διατάγματος περί παροχής βοηθημάτων εις παλιννοστούντος κατοίκους της Ανατολικής Μακεδονίας και τας οικογενείας αυτών»

Πάμε τώρα στον πραγματικό «Αγροτικό Νόμο» (2052/1920). Τί λέει αυτός ο νόμος; Πράγματι, αναφέρεται σε απαλλοτριώσεις, οι οποίες όμως δεν αφορούν μόνο τα μοναστήρια, αλλά και κρατικές, δημοτικές και κοινοτικές εκτάσεις,

καθώς επίσης και εκτάσεις που ανήκουν σε τσιφλικάδες («γαιοκτήμονες» αποκαλούνται) που ζουν μόνιμα στο εξωτερικό. Βεβαίως, οι κάτοχοι των απαλλοτριωμένων εκτάσεων, αποζημιώνονται όπως ορίζουν και τα άρθρα 19, 20, 21 και 22 του νόμου.

Ιδού κι ο νόμος...

Νόμος 2052/1920 - ΦΕΚ 49 - «Αγροτικός Νόμος»

Συνεχίζουμε με τον νόμο 4684/1931. Τί λέει αυτός ο νόμος; Άγνωστον, καθώς τέτοιος νόμος δεν υπάρχει. Προφανώς τα παλικάρια έκαναν ένα ακόμα λάθος στην «ανάγνωση» και εννοούν τον νόμο 4684/1930. Ας το θεωρήσουμε όμως κι αυτό σαν «τυπογραφικό» λάθος.

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτόν τον νόμο, η διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας αναλαμβάνεται από τον ΟΔΕΠ (Οργανισμός Διοικήσεως της Εκκλησιαστικής και Μοναστηριακής Περιουσίας), ο οποίος διοικείται από τον αρχιεπίσκοπο, ενώ στο διοικητικό σχήμα, συμμετέχουν τόσο κληρικοί όσο και λαϊκοί. Ο νόμος προέβλεπε την συγχώνευση μοναστηριών που είχαν λιγότερους από τρεις καλόγερους και τον καθορισμό από την ίδια την Εκκλησία της περιουσίας που της ήταν αναγκαία και εκποίηση της υπόλοιπης. Η Εκκλησία είχε την υποχρέωση να επενδύσει σε κρατικά χρεώγραφα και να καταθέσει στην Εθνική Τράπεζα το ποσό της αποζημίωσης την οποία θα λάμβανε, εν ονόματι της κάθε μονής ξεχωριστά. Το κεφάλαιο παρέμενε δεσμευμένο (πλην της περιπτώσεως επένδυσης σε δημόσια κτήρια, απ' όπου και πάλι θα είχε κέρδος), ενώ μπορούσε να καρπούται τους τόκους. Το προφανές «πρόβλημα» εδώ για την Εκκλησία, είναι το πότε θα έκανε απόσβεση των επενδύσεών της. Στο άρθρο 15 αυτού του νόμου καθορίζεται η μισθοδοσία των ιεραρχών (μητροπολιτών), καθώς και του προσωπικού των μητροπολιτικών γραφείων, οικονομικά βοηθήματα στον ενοριακό κλήρο κ.ά. Όλα αυτά όμως από την περιουσία της ίδιας της Εκκλησίας κι όχι από το κράτος. Για την ακρίβεια, το άρθρο αναφέρει επί λέξει: «*Αι πρόσοδοι της εκκλησιαστικής και μοναστηριακής, οι περισεύουσαι μετά τας δαπάνας τας προβλεπομένας υπό του άρθρου 14 ως και τας δαπάνας διαχειρίσεως, διατίθενται υπό του Οργανισμού: α) Προς μισθοδοσίας των Ιεραρχών... κ.τ.λ.*». Η λέξη «περισεύουσαι», υπογραμμίζεται για τον προφανή λόγο, που υποκρύπτει μια δόση ειρωνείας...

Ο νόμος στην διάθεσή σας...

Νόμος 4684/1930 - ΦΕΚ 180 - «Περί διοικήσεως και διαχειρίσεως της εκκλησιαστικής περιουσίας και περί συγχωνεύσεων μικρών μονών»

Τέλος, πάμε και στον περιβόητο νόμο του 1952. Εδώ όντως προβλέπονταν απαλλοτρίωση ευρείας έκτασης (εννοείται μετ' αποζημιώσεως, τόσο σε μετρητά, όσο και σε ακίνητα). Και φυσικά η Εκκλησία δεν αποζημιώθηκε μόνο «*με κάποια αστικά ακίνητα και 45.000.000 δρχ.*», όπως αναφέρεται στο κείμενο αυτό, αλλά με το συνολικό τίμημα των 97,6 δις δρχ. (αναφέρεται και στην σύμβαση άλλωστε - άρθρο 14). Θα πρέπει δε να σημειωθεί, πως το 1/3 του τιμήματος, ορίζονταν να πληρωθεί σε μεταλλικές δραχμές, όπου μία μεταλλική δραχμή, προέκυπτε από την ισοτιμία 4.900 κανονικών δραχμών προς μία χρυσή δραχμή της Λατινικής Νομισματικής Ένωσης (άρθρο 15). Ωστόσο η σύμβαση δεν ολοκληρώθηκε στο σύνολό της, καθώς για διάφορους λόγους, αθέτησαν τις συμφωνίες και οι δυο πλευρές. Άλλωστε δεν θα ήταν η πρώτη φορά, γιατί με βάση την κοινή λογική, αν είχαν υλοποιηθεί οι προηγούμενες απαλλοτριώσεις στο σύνολό τους (και ειδικά αυτή του 1930), δεν θα είχε μείνει άλλη εκκλησιαστική περιουσία προς απαλλοτρίωση. Επιπλέον, όπως αναφέρεται και στην σύμβαση (Ν.Δ. 2185), από την απαλλοτρίωση εξαιρέθηκαν εκτάσεις που ανήκουν στα πατριαρχεία Κωνσταντινουπόλεως, Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, καθώς και της Εκκλησίας της Κρήτης. Έτσι, π.χ. η «αμελητέα» περιουσία του Αγίου Όρους, που ανήκει στην δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, δεν συμπεριλήφθηκε στην απαλλοτρίωση.

Βέβαια, τα περί δέσμευσης του κράτους «*να μισθοδοτούνται επ' άπειρον οι κληρικοί*», μ' αυτόν τον νόμο, επειδή «*αδυνατούσε να καταβάλει οποιοδήποτε αντίτιμο -όπως προέβλεπε ο νόμος του 1932*» (ποιός ακριβώς νόμος;), είναι απολύτως ψευδή και αποτελούν ιστορίες γι' αγρίους (και μάλιστα Κάφρους), απλά για να δικαιολογηθεί η αδικαιολόγητη και απαράδεκτη μισθοδοσία των ιερέων από το κράτος. Η μισθοδοσία των ιερέων, θεσμοθετήθηκε επί αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, όταν αυτός βρέθηκε στην εξουσία, το 1945, με τον Αναγκαστικό Νόμο 536, το δε θέμα έχει αναλυθεί εδώ.

Είναι περιττό δε να ειπωθεί πως ο ισχυρισμός ότι «*στη σύμβαση του 1952 περιέχεται η διακήρυξη του κράτους ότι η απαλλοτρίωση αυτή είναι η τελευταία*

και δεν πρόκειται να υπάρξει νεότερη στο μέλλον», αποτελεί ένα φαντασιόπληκτο υποπροϊόν, κατώτερης ποιοτικής στάθμης. Άλλωστε, πως θα μπορούσε να ισχύει κάτι τέτοιο, καθώς η σύμβαση ξεκινά αρκετά «χαρωπά» και «καλοπροαίρετα», απ' το πρώτο κιόλας άρθρο, όπου καθίσταται σαφές πως η Εκκλησία ενεργεί «διαπνεομένη από την επιθυμίας όπως συμβάλη κατά το μέγιστον δυνατόν μέτρον εις την επίτευξιν του κοινωνικού σκοπού της αποκατάστασεως των ακτημόνων καλλιεργητών και ακτημόνων μικρών κτηνοτρόφων...»;

Για τους άπιστους Θωμάδες, ιδού και ο νόμος...

Νόμος 18/9/1952 - ΦΕΚ 289 - «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς αποκατάστασιν ακτημόνων καλλιεργητών και κτηνοτρόφων»

Για λόγους τάξης, παρατίθεται και το Νομοθετικό Διάταγμα 2185, η επίκληση τού οποίου, γίνεται στον ανωτέρω νόμο...

Νομοθετικό Διάταγμα 2185, 15/08/1952 - ΦΕΚ 217 - «Περί εξαγοράς υπό του Δημοσίου κτημάτων της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος προς αποκατάστασιν των ακτημόνων καλλιεργητών και ακτημόνων μικρών κτηνοτρόφων κ.τ.λ.»